De Grootste 'Nee's'

rondom Digitale Autonomie

Dunja Madunic

Senior Strategic Advisor **Arthur's Legal, Strategies & Systems (ARTHUR)**

the independent, global strategic legal firm & knowledge partner

covering the unique combination of strategy, leadership, data, technology and impact, focusing on local, national, EU and global strategic societal challenges, in this Digital Age

Arthur's Legal, Strategies & Systems (ARTHUR) is:

Expert Advisor to Public & Private Sector organisations, large and small, national and local, in The Netherlands and Europe (Digital Ecosystems, Data, Digital Sovereignty, Data, Digital Identity, IoT, AI, Robotics, Computing, Spectrum, Dynamic Attributes, Risk, Safety, Cybersecurity, Privacy, Trust, Dynamic Assurance, Accountability & Rule of Law)

Member & Co-Chair of European Alliance for Industrial Data, Cloud & Edge (Lead of Digital Sovereignty Taskforce, Cybersecurity Taskforce & Common Trust Principles)

World Bank Group Official, as Strategic Expert on Governmental Digital Alignment and Transformation, at public sector national country-level

Expert Member of Expert Group of European Commission on Data Sharing & Computing Continuum (Article 41 Data Act)

Project Leader, Security, Ethics & Advisory Board Member to 30+ European projects on Data, Trust, Security, Privacy, Ethics, Accountability & Risk in Digital Ecosystems

Columnist at iBestuur

ARTHUR

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur's Legal B.V.

(Niet) Mogen. (Niet) Willen. (Niet) Kunnen.

Veel organisaties hebben (A) inmiddels redelijk goed zicht op waar de afhankelijkheden zitten en (B) het besef dat hier iets mee moet gebeuren is breed aanwezig.

De lastigere vragen zitten nu vooral in **wat** daarna komt, **hoe** dit te doen, en **waar** te beginnen en **met wie**, voor morgen en daarna:

A. Welke afhankelijkheden accepteer je niet? Welke bewust wel? Waar wil je meer zeggenschap en controle over? En hoe?
B. Welke maatregelen zijn proportioneel?
C. En, welk langetermijnbeeld wil je als organisatie en onderdeel van economie en maatschappij nastreven?

Om die vragen te kunnen beantwoorden, moet je **Mogen, Willen, en Kunnen.**

ARTHUR

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur's Legal B.V.

We mogen niet + We kunnen niet =

We willen niet?

Een Nee is makkelijker dan een Ja

ARTHUR

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur's Legal B.V.

Top 7 Grootste ‘Nee’s’ (blocking factoren)

rondom Digitale Soevereiniteit

Wij mogen niet, en we kunnen niet want:

1. Er is geen alternatief (die hetzelfde kan als mijn huidige leverancier) …
2. We zitten vast aan wat anders (lock-ins/mantel) …
3. Het is te duur (om te kopen, om te bouwen) …
4. Het is technisch/organisatorisch niet mogelijk (wij zijn uniek) …
5. Onze leverancier zegt al EU soeverein te zijn …
6. Het mag niet van aanbestedingswet (en niet AVG en dergelijke) …
7. We weten niet hoe (en durven het niet) …

ARTHUR

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur’s Legal B.V.

The Four Main Blocking Factors for Using Digital Systems

1. Insufficient knowledge
2. Security
3. (Personal) Data Protection
4. Compliance

Eurostat (EC)

ARTHUR

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur's Legal B.V.

ARTHUR.NL

Dunja Madunic madunic@arthurslegal.com

ARTHUR

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur's Legal B.V.

ARTHUR

IMPACT | STRATEGY | LEGAL

Digital sovereignty is not decided in papers, reports and speeches.
It is decided in board rooms, in organisations, in tenders, and in operations, both on demand and supply side.
Let's join forces, to build, to achieve, and to sustain NL & EU digital sovereign ecosystems and society at large.

ARTHUR.nl

Dunja Madunic
madunic@arthurslegal.com

Arthur van der Wees
vanderwees@arthurslegal.com

Legal Notices

Especially tailored for participants to ECP Workshop *'Bouw mee aan een autonoom en weerbaar Nederland'* of 29 October 2026

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 Generic (CC BY-NC-SA 2.0), Arthur's Legal B.V.

For the other use: all rights reserved, Arthur's Legal B.V. The content of this document is provided 'as-is' and for general information purposes only; it does not constitute strategic, legal or any other professional advice. The content or parts thereof may not be complete, accurate or up to date. Notwithstanding anything contained in this document, Arthur's Legal disclaims responsibility (including where Arthur's Legal or any of its officers, employees. contractors or partners have been negligent) for any direct or indirect loss, damage, claim, or liability any person, company, organisation or other entity or body may incur as a result, this to the maximum extent permitted by law. ARTHUR, and ARTHUR STRATEGIES & SYSTEMS are tradenames of Arthur's Legal B.V.

All rights reserved as mentioned on last slide, Arthur's Legal B.V.